

Suomen Pankin
taloustieteellinen tutkimuslaitos

TALOUDELLINEN TILANNE
MARSSKUSSA 1962

Taloudellinen tilanne 30.11.1962

2

Optimistiset käsitteet kansainvälisestä suhdannetilanteesta ovat viimeviikkoisten lausuntojen valossa jonkin verran vahvistuneet. Yhdysvalloissa optimismi perustuu siihen, että henkilökohtaiset tulot, aloitetut asuinrakennukset ja kestohyödykkeiden tilauskanta ovat osoittaneet tavallista voimakkaampaa nousua. Lisäksi tukea näkymien paranemiselle on antanut vähittäiskysynnin kasvu lokakuussa, yhtiöiden voittojen lisääntyminen kolmannella neljänneksellä ja investointikysynnän ensi vuoden puolella tapahtuvaksi odotettu nousu. Lisäksi on hintatason vakavuus vahvistanut Yhdysvaltain kansainvälistä kilpailuasemaa.

1

Länsi-Euroopassa on kulutuskysyntä pysynyt edelleen johtavana ekspansiotehtävänä, varsinkin kun tuntuviinkin palkankorotuksiin on yleensä liittynyt vain kohtuullinen hintatason nousu. Myös tuotannon on todettu vahvistuneen mm. Englannissa ja Länsi-Saksassa. Viennin suotuisa kehitys on Englannissa lisääntynyt mahdollisuuksia ekspansiiviseen talouspolitiikan harjoittamiseen.

2

Tuskin on vielä mahdollista sanoa, missä määrin näissä näkymissä jo nyt kuvastuu uusia pysyväisluonteisia ekspansiopyrkimyksiä ja missä määrin ne ovat vain lyhyen tähtäyksen muutoksista johtuvia.

Kotimaisen kulutuskysynnän kasvuvauhdin voimistuminen vuoden lopulla saattaa jatkua odotettua laimeammaksi. Tähän vaikuttavia syitä ovat maatalousväestön tulotason alentuminen, rahanarvon vakavuuteen kohdistuvan luottamuksen lisääntyminen ja yleisen likviditeettiaseman kiristymisen.

Talonrakennusluvista elokuun loppuun saakka ulottuvat tiedot tukevat aikaisempaa käsitystä, jonka mukaan rakennusinvestointeja ylläpitävä tekijä on edelleenkin asuinrakennustuotanto. Kone- ja laiteinvestointien kasvun ilmeistä pysähtymistä vahvistavat tämän vuoden kolmannelta neljännekseltä valmistuneet tiedot investointitavaroiden tuonnista, ^{joka} oli tällöin arvoltaan 6 % pienempi kuin edellisen vuoden kolmannella neljänneksellä. Vielä vuoden alkupuoliskolla investointitavaroiden tuonnin arvo oli 22 % suurempi kuin vuoden 1961 alkupuoliskolla.

Viennin kasvu pysähtyi kolmannella neljänneksellä. Aikuvuoden suotuisan kehityksen perusteella on kuitenkin pääteltävissä, että viennin arvo koko vuodelle muodostuu ennakoitua suuremmaksi. Tuonnin samaan aikaan näyttävästi kehittyvän odotusten mukaisesti jatkuneen kauppataaseen vajaus koko vuoden osalta vain noin 40 miljardiksi markaksi.

Viime tiedot tuotantotoiminnan kehityksestä eivät anna aihetta muuttamaan aikaisemmin esitettyjä arvioita. Niinpä kansantuotteen volyyymi nousseekin tänä vuonna vajaalla 4 %:lla edellisvuotisesta. Metsätalouden työllisyys oli marraskuun puolivälissä 12 000 miestä pienempi kuin vastaavana aikana viime vuonna. Tämä ei toiseltaiseksi näytä olleen sanottavaa vaikutusta valtion työllisyysmenoihin.

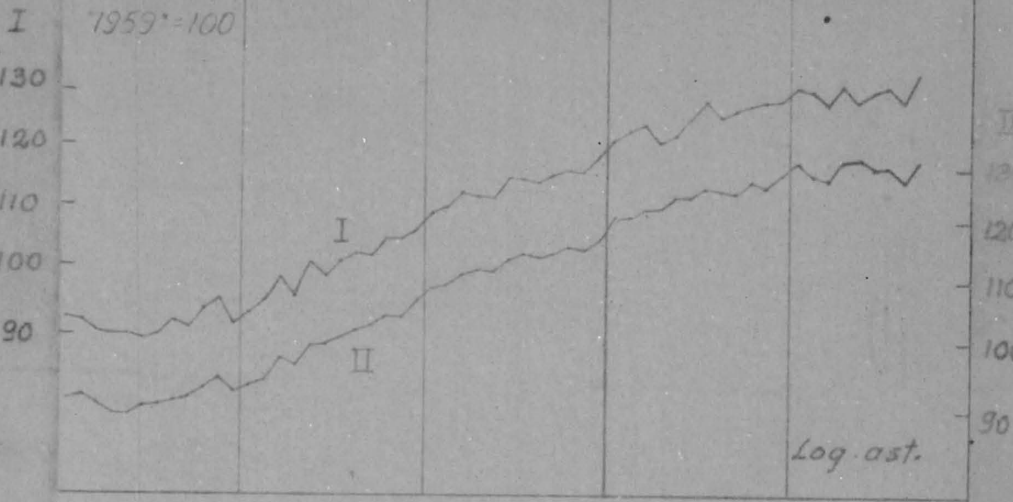
Likviditeettilaskelmien mukaan yleisön käteislikviditeetti on syys-lokakuussa pysynyt suurin piirtein vuoden alkupuoliskon tasolla. Sen sijaan talletusten kausitasoitettu kasvunopeus on edelleen jyrkästi laskenut. Kun rahalaitosten antolainaus yleisölle lokakuun aikana verraten voimakkaasti kasvoi ottolainauksen samanaikaisesti supistuessa, on rahalaitosten asennus- ja antolainauksen välisen eron valossa lokakuussa edelleen kiristynyt.

TEOLLISUUS

Koko teollisuuden tuotannon volyymi-indeksi kausivaihteluista puhdistettuna

I normaalisen kausivaihtelun mukaan

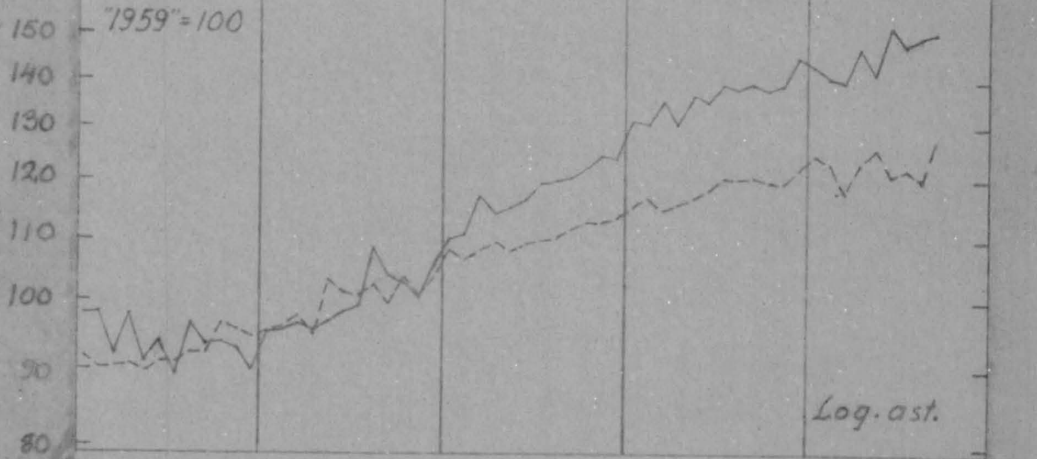
II normaalisen ja erityiskausivaihtelun mukaan

Teollisuuden pääryhmien tuotannon volyymi-indeksejä kausivaihteluista puhdistettuna

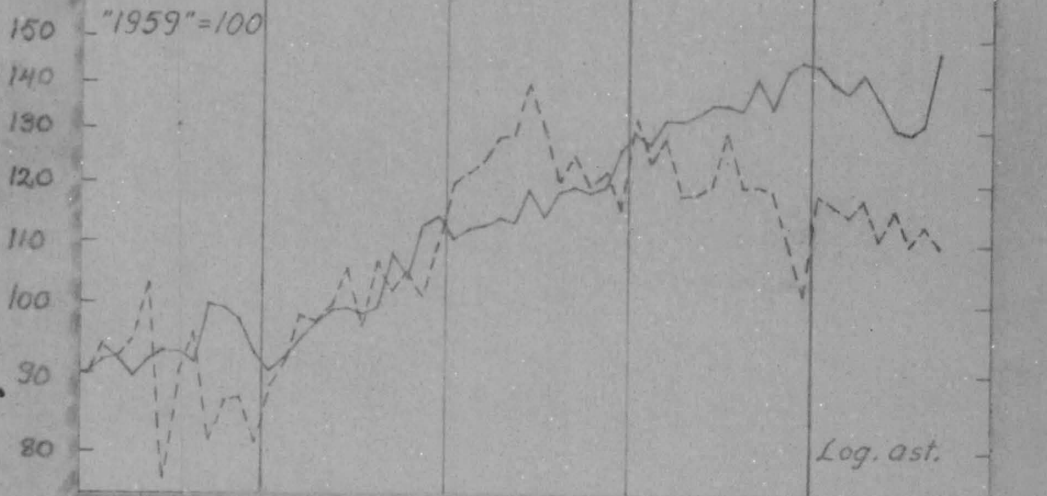
— Investointitavara-teollisuus

- - - Kulutushyödyke-teollisuus

— Paperiteollisuus

- - - Puuteollisuus

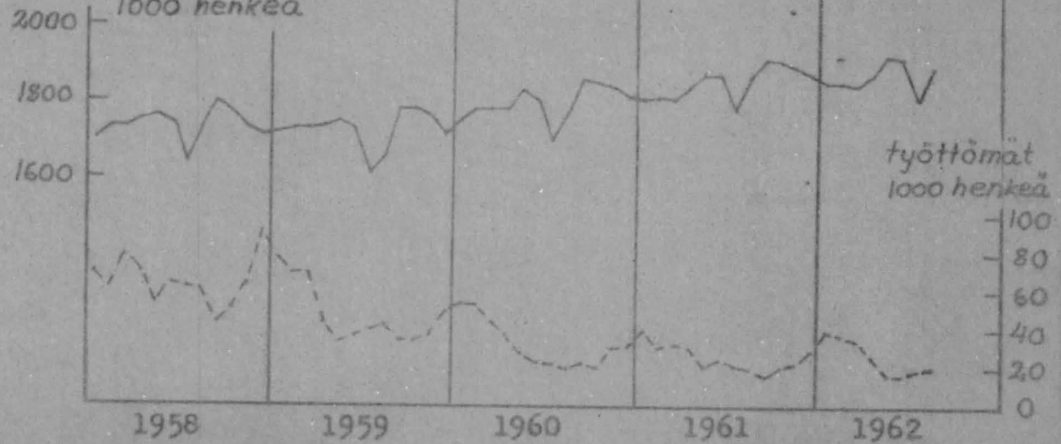

TYÖLLISYYS

— työssä oleva työvoima

- - - työttömät (koko viikon työttömänä)

työssä olevat 1000 henkeä

työttömät 1000 henkeä

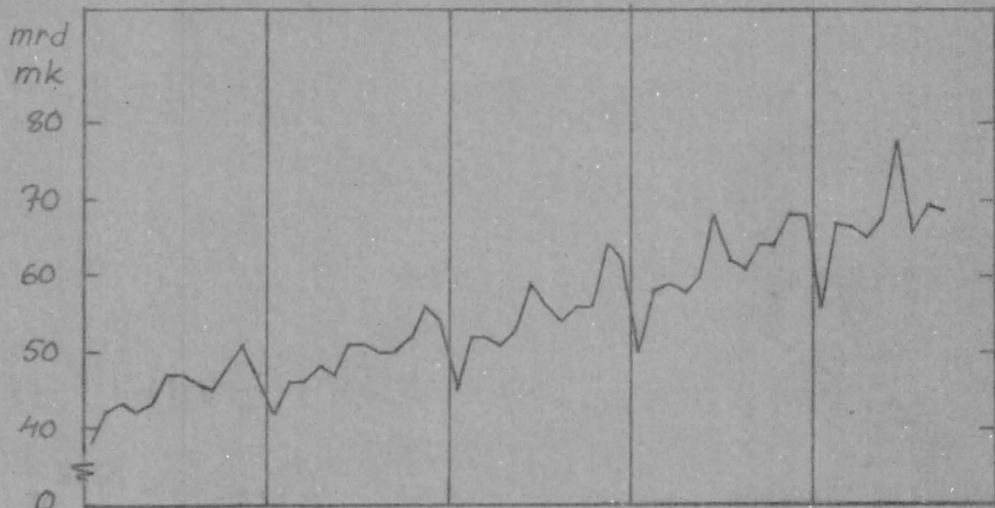
KOTIMAANKAUPPA

Osuustoiminnallisen vähittäiskaupan volyyymi-indeksi kausivaihteluista puhdistettuna

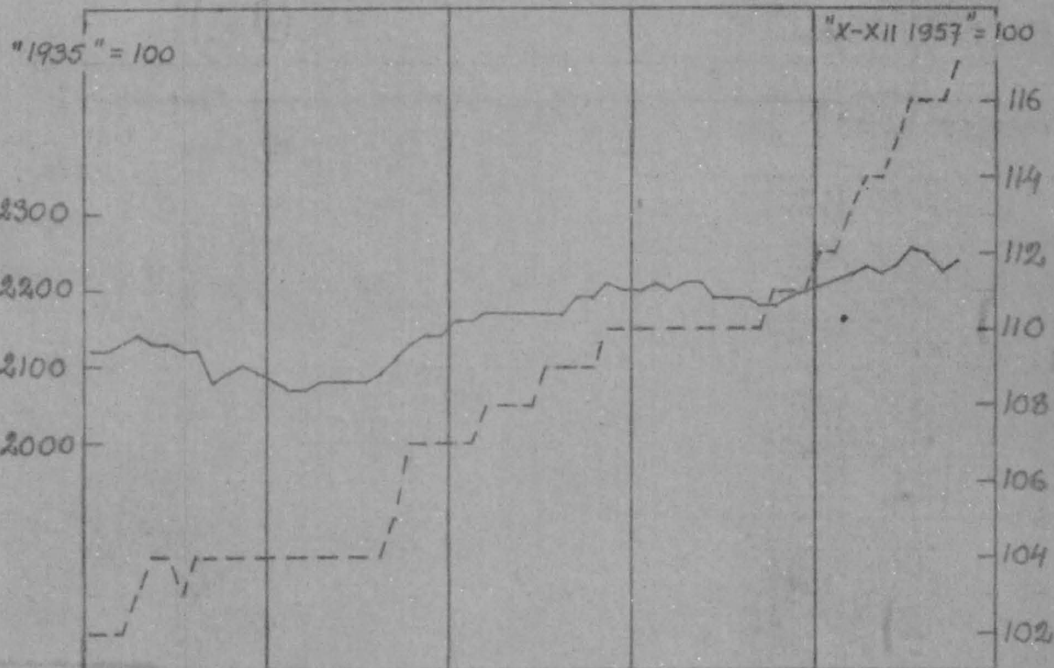
PALKKASUMMA

Kokonaispalkkasumma kuukausittain laskettuna lapsilisä- ja kansaneläkemaksujen perusteella

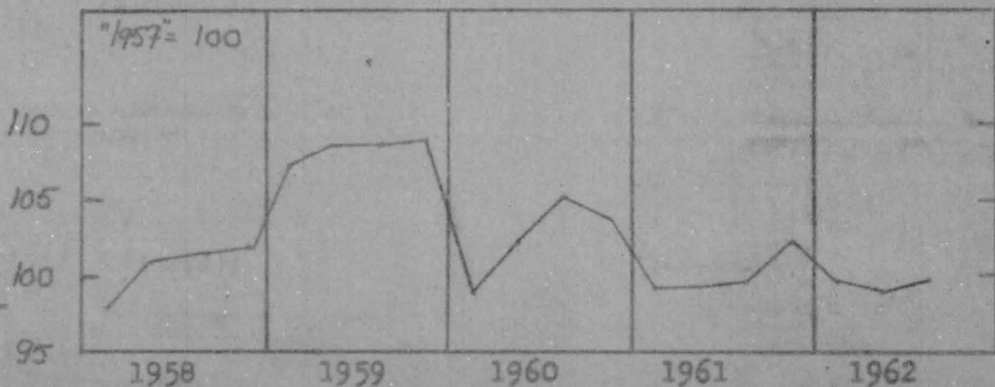
HINNAT

— tukkuhintaindeksi "1935" = 100
 - - - kuluttajan hintaindeksi "X-XII 1957" = 100

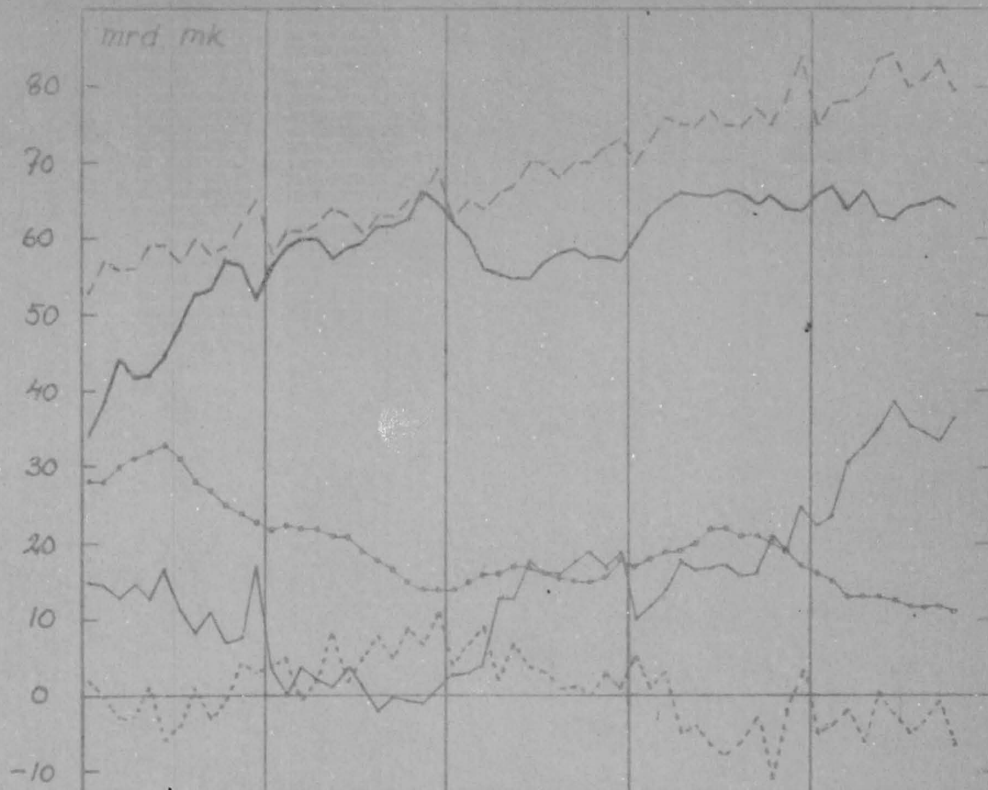
LIKVIDITEETTI

Likviditeetti-indeksi = käteismaksuvälinevaranto / (Mercatorin indeksi x tukkuhintaindeksi), kausivaihteluista puhdistettuna

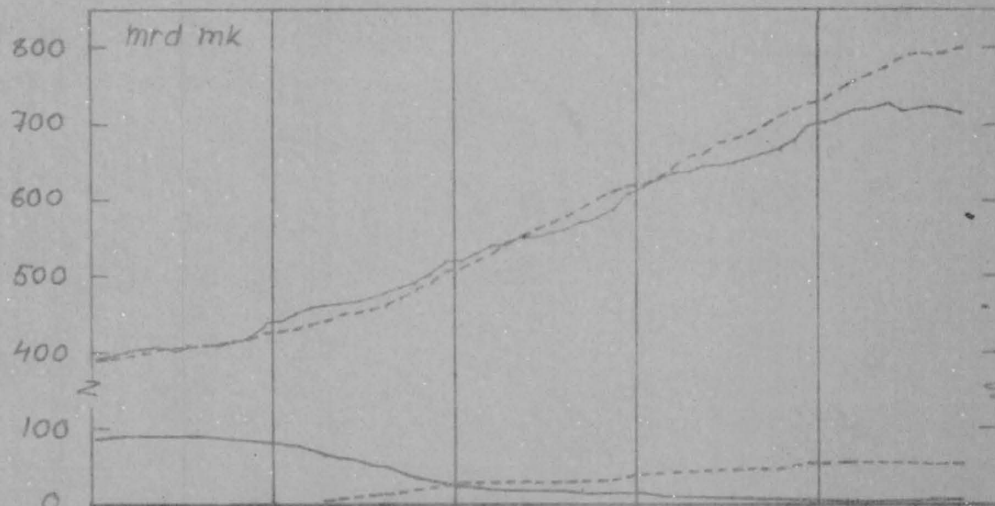
SUOMEN PANKIN
NETTOTASE

- setelistö
- ulkomaat
- - - - - liike-elämä
- valtio
- rediskontot
- pankkien
sh-tilit

RAHALAITOKSET

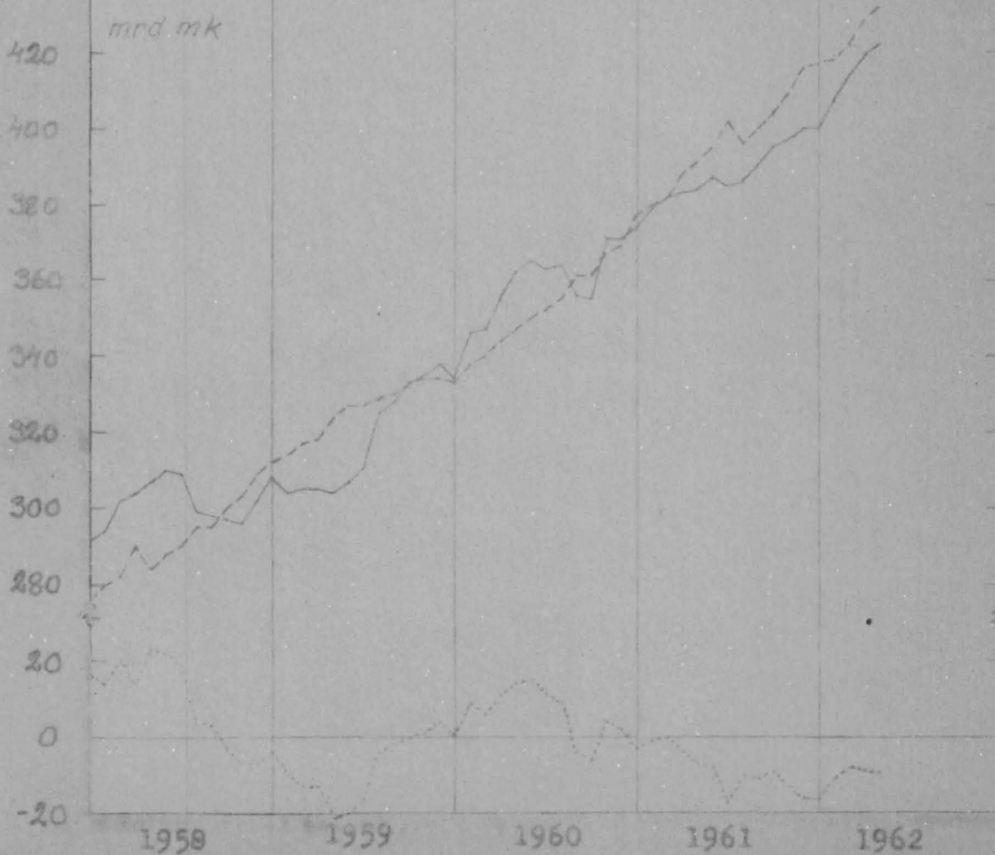
- ottolainaus
- - - - - antolainaus
- indeksitilit
- - - - - korkeakorkoiset
talletustilit

VALTIONTALOUS

- tulot ilman
lainoja
- - - - - menot ilman
kucletuksia
- erotus

12:n kk:n
liukuva summa

T I L A S T O J A

Teollisuustuotannon volyyymi-indeksi oli syyskuussa 6.9 % edellisvuotista korkeammalla. Teollisuustuotannon kausivaihtelusta puhdistetun volyymin muutosnopeus oli kuitenkin vielä elokuussa nollan alapuolella. Paperiteollisuuden volyyymi-indeksin kausivaihteluista puhdistettu sarja nousi 11 % elokuusta syyskuuhun saavuttaen saman tason, jolla se oli vuosien 1961/1962 vaihteessa ennen tuotannon rajoitusten voimaantuloa. Tammi-syyskuun tuotannon taso paperiteollisuudessa oli kuitenkin vain 2 % edellisen vuoden keskiarvoa suurempi, joten elo-syyskuun jyrkkä nousua voidaan pitää poikkeuksellisena, samoin kuin sitä edeltänyttä laskua kesän aikana. Puuteollisuuden volyyymissa (kausivaihteluista puhdistettuna) sen sijaan jatkui edelleen suhteellisen tasainen lasku. Tammi-syyskuun taso oli 5 % viime vuoden keskiarvon alapuolella.

Talonrakennustoiminnan osalta on käytettävissä tietoja tammi-elokuun lupakehityksestä. Näiden mukaan myönnettiin koko maassa mainittuna aikana lupia 2 % enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Asuinrakennustoiminnan kohdalla lisäys oli 18 %, kun taas teollisuusrakennuslupia myönnettiin 19% vähemmän ja liikerakennuslupia 18 % vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Myönnetyt luvat jakautuivat alueittain siten, että kaupungeissa ja kauppalloissa myönnettiin 3 % vähemmän ja maalaiskunnissa 9 % enemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Maatalous. Maitoa vastaanotettiin meijereihin tammi-syyskuussa 3.1 % enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Maidon tuotanto on kuitenkin alentunut syyskuukausina. Voin tuotanto oli tammi-syys-

kuussa 2.7 % suurempi, mutta juuston tuotanto 1.8 % pienempi kuin vastaavana aikana vuosi sitten. Myös voin ja juuston kohdalla tuotannon kasvuvauhti on alentunut syyskuukausina. Lihan tuotanto oli tammi-elokuussa huomattavasti viimevuotista korkeampi (naudanliha + 34.8 % ja sianliha + 17.2).

Kotimaankauppa. Tukku- sekä vähittäismyynnin kasvuvauhdissa näytetään tapahtuneen syyskuussa jonkin verran hidastumista. Tukku- myynnin volyymi oli tammi-syyskuussa 6 % edellisvuotista korkeampi, mutta syyskuun myynti oli enää vain 1 % korkeammalla kuin vuosi sitten. Vähittäismyynnin volyymi oli tammi-syyskuussa 6 % korkeammalla kuin vuotta aikaisemmin. Sen sijaan syyskuussa vähittäismyynnin volyymi oli 3 % pienempi kuin syyskuussa 1961.

Työllisyys. Kuluvan vuoden alkupuoliskon työllisyystilanteelle on ollut ominaista siirtyminen osittaisesta ylityöllisyystilanteesta kysynnän ja tarjonnan suhteen tasapainoisempaan tilanteeseen. Kysytyjen ja tarjottujen työpaikkojen välisen suhteen kehittyminen syyskuukausina osoittaa työllisyystilanteen jonkin verran heikentyneen verrattuna viime vuoteen.

Liikenne. Rautatiekuormauksen kasvuvauhti on jatkuvasti ollut aleneva ja niinpä syyskuussa olikin rautatiekuormauksia 10 % vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Meriliikenteen kohdalla sen sijaan kehitys on ollut pikemminkin päinvastainen. Syyskuun meriliikenne oli 5 % edellisvuotista suurempi ja kasvua oli erityisesti suomalaisten alusten kohdalla.

Ulkomaankauppa. Vuoden kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana viennin arvo oli 6 % edellisvuotista korkeampi. Keskimääräiset vientihinnat ovat alentuneet 2 prosentilla ja viennin volyymin kasvu oli 9 %. Viennin kasvuvauhti on kuitenkin ollut aleneva,

sillä kolmannella neljänneksellä viennin volyyymi oli vain 1 % suurempi kuin vuosi sitten. Tuonnin arvo oli kuluvan vuoden kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana 8 % edellisvuotista korkeampi. Tästä oli hintojen nousua noin kaksi prosenttia ja loput kuusi prosenttia volyymin kasvua. Tuonnin kasvuvauhti oli samoin aleneva, sillä tuonnin volyyymi oli kolmannella neljänneksellä vain yhden prosentin korkeammalla kuin vuotta aikaisemmin.

Tukkuhintaindeksi nousi syyskuusta lokakuuhun 0.6 %. Lokakuuhun 1961 verrattuna osoitti indeksi 2.7 %:n nousua.

Elinkustannusindeksi nousi lokakuussa kahdella pisteellä eli pistelukuun 150 ja oli näin ollen 6.4 % korkeammalla kuin vuotta aikaisemmin. Lokakuun nousu johtui vuokrakehityksen rekisteröinnistä indeksissä.

Liikepankkien nettotaseen mukaan oli antolainaus yleisölle kasvanut tammi-lokakuussa 22.3 mrd mk (vastaava kasvu vuotta aikaisemmin oli 33.4 mrd mk). Lokakuussa antolainaus lisääntyi vain 0.6 mrd mk (+ 6.6 mrd mk). Ottolainaus yleisöltä oli kasvanut tammi-lokakuussa vain 3.6 mrd mk (+ 20.4 mrd mk) ja lokakuun aikana se väheni 2.5 mrd mk. Rediskontot kasvoivat tammi-lokakuussa 21.0 mrd mk (+ 2.5 mrd mk). Lokakuun aikana rediskontot lisääntyivät 2.9 mrd mk.

Rahalaitosten ottolainaus yleisöltä kasvoi tammi-lokakuussa 15.3 mrd mk (vuotta aikaisemmin 58.8 mrd mk). Kasvuvauhti on kuitenkin ollut jo jonkin aikaa negatiivinen lokakuun supistumisen ollessa 4.8 mrd mk. Koko ottolainaus oli lokakuun lopussa 714.4 mrd mk eli 7.1 % suurempi kuin vuosi sitten.

Rahalaitosten antolainaus kasvoi kuluvan vuoden tammi-lokakuussa 65.2 mrd mk (96.8 mrd mk) ja pelkästään lokakuun aikana 4.6 mrd mk. Koko antolainaus oli lokakuun lopussa 811.8 mrd mk eli 10.7 % suurempi kuin vuosi sitten.

Maksuvälinevarantolaskelmien mukainen pankkijärjestelmän ulkopuolinen käteisvaranto oli lokakuussa 3.3 mrd mk suurempi kuin vuotta aikaisemmin (+ 10.4 mrd mk lokakuussa 1961). Käteismaksuvälinevaranto pieneni kuitenkin lokakuun aikana 6.2 mrd mk. Pankkijärjestelmän ulkomaiset nettosaatavat olivat lokakuussa 18.2 mrd mk pienemmät kuin vuotta aikaisemmin (+3.4 mrd mk lokak. 1961). Supistuminen lokakuun aikana oli 0.1 mrd mk. Nettosaatavat valtiolta olivat lokakuun lopussa 2.1 mrd suuremmat kuin vuosi sitten (- 5.6 mrd mk).

Valtiontalous. Valtion tulot olivat tammi-lokakuussa 12.6 % suuremmat ja menot 12.2 % suuremmat kuin vuotta aikaisemmin. Syyskuun menoenemmydestä huolimatta jätettiin tammi-syyskuun kassaylijäämäksi vielä 2.2 mrd mk (1.2 mrd mk vajausta vuonna 1961).